

TREBALL FINAL DE GRAU

"La màgia de llegir i escriure"

"The magic of reading and writing"

- Grau de Mestra d'Educació Infantil
Menció d'Arts Visuals i Plàstiques

ÈLIA PASCUAL NADAL
2019 - 2020

Directora: Montserrat Calbó Angrill

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia

Agraïments

Vull donar les gràcies a tot l'equip docent i infants de l'Escola Mas Prats de Palafolls, per donar-me a conèixer aquesta metodologia innovadora de "la màgia de llegir i escriure". També vull agrair als estudiants i mestres que han participat en les enquestes.

Gràcies a la Laura Periago, tutora de les pràctiques, per tots els seus consells i a la Montserrat Calbó, directora del treball de final de grau, per tota la seva ajuda i implicació amb nosaltres.

Sense tots vosaltres la realització d'aquest estudi no hauria estat possible.

Gràcies.

ÍNDIX

Resum del contingut / Abstract.....	pàg. 2
Paraules clau / Key words.....	pàg. 2
1. Introducció.....	pàg. 3
2. Marc teòric.....	pàg. 4 - 10
- <i>Metodologies actives d’ensenyament i aprenentatge.....</i>	<i>pàg. 4 - 5</i>
- <i>Metodologies d’aprenentatge i lectoescriptura.....</i>	<i>pàg. 5 - 6</i>
- <i>Presència de l’art en l’aprenentatge de les llengües i la lectoescriptura.....</i>	<i>pàg. 6 - 9</i>
- <i>El 3.....</i>	<i>pàg. 7 - 8</i>
- <i>El 4.....</i>	<i>pàg. 8 - 9</i>
- <i>El 5.....</i>	<i>pàg. 9</i>
- <i>El paper del docent.....</i>	<i>pàg. 10</i>
3. Mètode.....	pàg. 11 - 13
4. Resultats.....	pàg. 14 - 13
- <i>BLOC 1.....</i>	<i>pàg. 15 - 17</i>
- <i>BLOC 2.....</i>	<i>pàg. 17 - 22</i>
- <i>BLOC 3.....</i>	<i>pàg. 22 - 23</i>
5. Discussió i conclusions.....	pàg. 24 - 29
- <i>Sobre la metodologia utilitzada per l’estudi.....</i>	<i>pàg. 24</i>
- <i>Sobre les característiques dels participants.....</i>	<i>pàg. 24 - 25</i>
- <i>Interpretació del Bloc 1.....</i>	<i>pàg. 25 - 26</i>
- <i>Interpretació del Bloc 2.....</i>	<i>pàg. 27 - 28</i>
- <i>Interpretació del Bloc 3.....</i>	<i>pàg. 28</i>
- <i>Conclusió.....</i>	<i>pàg. 28 - 29</i>
Referències documentals.....	pàg. 30
Annexos.....	pàg. 31 - 36

Resum del contingut

Al llarg de l'article investigarem una metodologia innovadora per a l'aprenentatge de la lectoescriptura anomenada "la màgia de llegir i escriure". La volem analitzar amb relació a altres metodologies molt utilitzades a l'escola, tant tradicionals com modernes. Com que l'art forma part d'aquesta metodologia, pretenem explorar quin és el paper del dibuix i de l'art en el procés de lectoescriptura dels infants i de passada, en el desenvolupament d'altres llenguatges i sabers. Després d'estudiar què en diuen els experts, mitjançant una enquesta telemàtica, preguntarem als participants que en saben d'aquesta metodologia i, demanarem als qui la utilitzen, què n'opinen.

Les enquestes ens mostraran que l'art té un paper principal en aquesta metodologia. També veurem que no es coneix gaire el funcionament d'aquest mètode i que s'han observat resultats beneficiosos en el procés d'aprenentatge de la lectoescriptura en els infants amb el seu ús.

Abstract

Throughout the article we will investigate an innovative methodology of literacy called "the magic of reading and writing". We want to analyze it in relation to other methodologies widely used in school, both traditional and modern. As art is part of this methodology, we aim to explore the role of drawing and art in the process of children's reading and writing and, incidentally, in the development of other languages and knowledge. After studying what the experts say, through a telematic survey, we will ask the participants what do they know about this methodology and we will ask those who use it to give their opinion.

The surveys will show us that art plays a major role in this methodology. We will also see that what is known about this method is not enough and that beneficial results have been observed in the process of learning literacy for children with its use.

Paraules clau: lectoescriptura, dibuix, pictograma, aprenentatge, educació infantil

Key words: literacy, drawing, pictograph, learning, infant education.

1. Introducció

L'estudi a realitzar, és l'anàlisi d'una nova metodologia per aprendre la llengua catalana, concretament a llegir i escriure i alhora analitzar el paper de les arts plàstiques i visuals dins d'aquest mètode i també, la seva importància en l'aprenentatge i el desenvolupament integral dels infants.

La metodologia en la qual em baso, és "La màgia de llegir i escriure". És la metodologia que es treballa a l'Escola Mas Prats, on he realitzat l'estada. He pogut observar-la suficientment perquè em cridés l'atenció la seva manera de treballar, els objectius que es planteja, les bases de les quals parteix i com és l'ensenyament-aprenentatge. Comparada amb altres metodologies, la veig molt innovadora i amb molta capacitat de motivar als infants i fomentar la seva creativitat, fent, penso, que l'aprenentatge sigui molt més significatiu.

Per si no sabeu de què us estic parlant, la màgia de llegir i escriure és una metodologia per aprendre la llengua catalana, principalment la lectura i l'escriptura que segueix el nivell maduratiu dels infants de forma multisensorial, cada lletra l'acompanyen amb el seu so, un gest, el traç i el nom. Es caracteritza principalment per l'ús de pictogrames com a primer contacte amb la lectura i l'escriptura i de forma progressiva, aniran apareixent les lletres.

Com que es treballa amb pictogrames, el primer contacte que tindran els infants amb la lectoescriptura serà a partir de dibuixos i símbols, és a dir, a través de l'art. D'aquesta manera em plantejo analitzar la importància d'escollir una metodologia adequada per treballar a les aules i com l'art pot beneficiar als infants en el seu aprenentatge de la lectoescriptura.

Trobareu l'article distribuït en el marc teòric on veurem algunes cites d'autors en relació amb el tema, el mètode utilitzat per l'estudi, els resultats obtinguts i finalment la interpretació dels resultats en l'apartat de discussions i conclusions. Per acabar trobareu les referències documentals utilitzades.

2. Marc teòric

Metodologies actives d'ensenyament i aprenentatge:

Les metodologies de l'educació han anat canviant molt al llarg dels anys. Diferents autors han creat metodologies diverses basant-se en objectius i continguts d'aprenentatge diversos. Això, ens permet als mestres d'avui dia tenir un ventall molt ampli de metodologies per aplicar a les aules, però podem agafar qualsevol metodologia i aplicar-la? La resposta hauria de ser un no, els i les mestres hem de vetllar pel desenvolupament integral dels infants i perquè l'ensenyament-aprenentatge sigui significatiu i això implica trobar la metodologia que millor s'adapti als infants tenint en compte els continguts i els objectius que es volen treballar.

Un cop hem "estudiat" la metodologia que ens plantegem utilitzar, hem d'estudiar l'aula, els infants que componen el grup, l'espai i el material, entre d'altres, per saber si realment s'adapta al que volem treballar, al nivell del grup i a les seves necessitats. Vallejo i Molina (2011, pàg. 210) ens diuen que:

los rasgos principales del nuevo modelo educativo a desarrollar se caracterizarían por enfocar el proceso de enseñanza-aprendizaje como un trabajo cooperativo entre docentes y alumnos, orientando en el aprendizaje autónomo del estudiante a través de la integración del conocimiento, exigiendo –por lo tanto- una nueva definición de las actividades y tareas didácticas.

Per aquest motiu, abans d'aplicar una metodologia a l'aula, hem de tenir clar que realment s'adapta a l'interès dels infants i a les seves necessitats, per finalment assolir els objectius marcats d'una manera més autònoma i significativa.

Emmi Pikler per exemple es basa molt en el desenvolupament motriu i l'aprenentatge autònom, es pot incorporar en l'aprenentatge de les matemàtiques? Sí, fent activitats en moviment que incloguin algunes de les idees o materials de Pickler, però no implica que tot el que es faci a l'aula hagi de ser en funció a aquesta metodologia. És la nostra funció anar creant el perfil docent i incorporant noves metodologies a l'aula però no per modes, sinó perquè coneixem de què tracten i realment ens poden ser d'utilitat per aconseguir un aprenentatge significatiu, ja que:

...ningún método es universal y adecuado para todas las situaciones de enseñanzaaprendizaje, sino que cada uno será válido en función de una realidad educativa concreta. Asimismo, la utilización de un único método no contribuye a conseguir la diversidad de fines y objetivos que docentes y alumnos persiguen en la educación actual. (Vallejo i Molina. 2011, pàg. 210)

Es reafirma la idea que no podem escollir quines metodologies utilitzar en funció de si ens agraden més o menys, les treballen més o menys escoles, la treballa l'escola del costat, etc. No totes les metodologies ens serviran per treballar les mateixes matèries perquè no persegueixen el mateix fi o no tenen les mateixes bases. Probablement hi haurà metodologies per treballar les matemàtiques que no ens siguin d'utilitat en altres matèries i això no vol dir que aquesta sigui més o menys “bona” simplement planteja diferents conceptes que per a treballar certs temes no ens serviria.

Això mateix ho expliquen Vallejo i Molina (2011, pàg. 210) afirmant que,

de un modo genérico, diríamos que no hay métodos buenos o malos, sino que dependiendo de la finalidad que pretendamos y de las condiciones concretas del proceso educativo, escogeremos uno u otro. Lo que debemos tener en cuenta para la elección es, fundamentalmente (como señala Fernández March, 2006), el fin u objetivos que persigamos.

Que una mateixa metodologia no serveixi per treballar tots els temes o continguts, no vol dir que només es pugui utilitzar per a treballar-ne un en concret, hi ha metodologies que ens poden servir per treballar diferents matèries, temes o continguts individualment o al mateix temps. D'aquesta manera, en aquest treball em plantejo estudiar i analitzar la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”, una metodologia per treballar la lectoescriptura, on l'art té un paper molt important.

Metodologies d'aprenentatge i lectoescriptura:

El primer contacte que tenen els infants amb la lectura i l'escriptura és a través del dibuix, ells s'expressen a partir del dibuix que finalment aniran convertint en lletres i paraules, i al mateix temps, llegeixen aquests dibuixos, els entenen i els comprenen. Podríem dir doncs, que és un pas previ a la lectura i l'escriptura.

Com diu Vargas (2004, pàg. 93),

debe pasar mucho tiempo antes de que el niño utilice el lenguaje escrito como sustituto total de otros sistemas que le son más conocidos como son el lenguaje oral y el dibujo. Por lo general el niño pequeño considera que el dibujo y no las palabras es lo que hace más comprensible lo que quiere expresar.

L'error que s'ha anat cometent durant anys amb la metodologia que anomenen “tradicional”, ha estat introduir les lletres i paraules als infants de cop. Comencen l'escola i els presentem les lletres, les aprenem reproduint el so, amb cançons i copiant el traç una vegada i una altra. “La escuela impone al niño un modelo de escritura convencional, el cual debe imitar, aunque no lo comprenda ni tenga significado para él. Esto limita su potencial para crear un sistema de comunicación gráfica por sí mismo.” (Vargas, 2004)

Això no és un aprenentatge significatiu, és un aprenentatge a base de repetició. Evidentment funciona, perquè podríem dir que gairebé tots els que ens vam educar amb aquest mètode sabem llegir i escriure, però no vam gaudir del procés ni en tenim un bon record. Arribava l'estiu i tots cap a casa amb un "quadernet" de cal·ligrafia, et passaves cada dia copiant paraules i frases en aquell llibret. No estàvem motivats per aprendre a llegir i escriure, ens ho estaven "imposant".

Amb la metodologia de "la màgia de llegir i escriure", és tot el contrari, incorporem l'art al mètode d'aprenentatge de la lectoescriptura, ja que com he comentat anteriorment, el dibuix és el pas previ a la lectura i l'escriptura, i això permet als infants estar motivats i gaudir del procés d'aprenentatge. L'autora M^a del Rosario Vargas (2004) ens ho confirma i diu: *"el promover en los niños la motivación de expresar sus ideas en el dibujo lo mejor posible, de manera que su mensaje sea comprendido por quienes interpretan el dibujo, lo irá preparando para entender los aspectos convencionales de la lengua escrita."*

Presència de l'art en l'aprenentatge de les llengües i la lectoescriptura:

La metodologia de "la màgia de llegir i escriure", sorgeix de la necessitat de l'ensenyament de la llengua catalana a les escoles. Lluïsa Romeu, Esther Fajardo i Margarida Lleuda, són creadores d'aquesta metodologia i mestres d'educació infantil, van veure la necessitat de crear un nou mètode d'aprenentatge que estigués pensat per ensenyar la llengua catalana, ja que comptem amb molts aspectes que a la llengua castellana no hi són (lletres, fonemes, normes, entre d'altres.) Té origen a l'escola Anna Ravell, a Barcelona, on van començar a crear i utilitzar aquest mètode. Més tard es va incorporar a l'escola Montagut, a Santa Susanna, on ja fa més de setze anys que la utilitzen. En aquesta escola és on es va continuar amb el mètode i el van anar enriquint aportant nous materials i diferenciant pictogrames segons la seva categoria gramatical. Ara també la fan servir a l'Escola Mas Prats de Palafolls, es van posar en contacte amb l'Escola Montagut per rebre informació del mètode i una formació per part de la coordinadora del projecte.

No hi ha res editat ni publicat per aquesta dona, tot el que es pot saber del seu mètode és preguntant a l'escola que ha continuat innovant aquest mètode i a les persones que formen part del projecte o bé consultant la pàgina web al Facebook o Instagram. Tot i això, hi ha altres autors que parlen de tècniques similars a les que s'utilitzen en el mètode de "la màgia de llegir i escriure."

Partint d'aquesta base, el primer que van pensar va ser la creació de pictogrames. En un principi no hi havia molts pictogrames creats i amb el pas del temps s'han anat creant més. Parlem d'una metodologia progressiva, s'ha d'iniciar a EI 3 perquè els infants tinguin el primer contacte i vagin augmentant coneixements i ampliant contingut de forma progressiva al llarg del segon cicle d'educació infantil, per tant, es treballen diferents conceptes a EI 3, EI 4 i EI 5:

- EI 3:

El primer contacte que tenen els infants amb aquesta metodologia, és amb el seu "nom secret". Cada infant té un símbol que representa el seu "nom secret" i és exclusiu per ells, en aquella classe no es repetirà cap símbol, per molt que hi hagi dos nens a l'aula que es diguin Joan, cada un tindrà el seu "nom secret" diferent. Els símbols estan adaptats al seu estat maduratiu, aquells infants que encara els costa el traç, el seu nom secret pot ser un punt o una ratlla i en canvi, aquells que tinguin el traç més desenvolupat, el seu nom secret pot ser un triangle o un cercle i una línia "dreta" (vertical), per exemple.

Així mateix ho diu l'autora M^a del Rosario Vargas (2004, pàg. 95)

Desde esta didáctica constructivista se propone que los niños en edad preescolar para representar su nombre confeccionen dibujos que se constituyen en códigos personales o individuales, los cuales en un principio serán entendidos solo por sus autores; con ellos identifican sus pertenencias, los trabajos que realizan en el aula, elaboran un gafete y una tarjeta que la docente utiliza para pasar lista.

Abans de començar amb el treball de la lectoescriptura, es fa molt treball manipulatiu amb els infants per agafar habilitat i força amb les mans, com per exemple, enfilars grans d'arròs dins d'una canya o passar escures pipes pels forats d'un escorredor. Quan passen uns dies, els infants comencen a conèixer el seu nom secret i ja poden fer-lo de diferents maneres, amb plastilina, gomets, pintura o d'altres materials, es fa un treball del "nom secret" on podem incorporar altres continguts com per exemple matemàtics, fent una classificació dels noms secrets segons la seva forma geomètrica. A més, els infants treballen el "nom secret" amb el cos i això els permet fer una interiorització del seu nom i després podran representar els noms dels altres, perquè com bé diu M^a del Rosario Vargas (2004), *"este código individual poco a poco se va convirtiendo en un código colectivo, porque rápidamente los niños identifican los códigos personales de sus compañeros. Es entonces cuando se proponen otras situaciones de comunicación gráfica..."*

Un cop els infants han interioritzat el seu nom secret i el dels companys, apareix la vocal "i", però en aquest cas no la busquem a les paraules que la contenen, sinó que de moment només la utilitzarem com a nexa (En "Joan" i la "Laia", els noms serien amb el seu símbol del "nom secret").

Amb la lletra "i" apareix "el punt" (".") com a signe de puntuació que s'ha de col·locar al final de cada frase, d'aquesta manera, estem començant a introduir l'estructuració de frases amb els infants. A poc a poc, es van treballant aquests conceptes i aniran apareixent d'altres al llarg d'EI 3, com per exemple "la coma" (","), per separar noms quan volem agrupar-ne més de dos.

Per tant, com he comentat, estem treballant l'estructuració de frases abans d'escriure paraules i això ajuda als infants a entendre que les frases es poden llegir i que ens volen explicar alguna cosa. Quan ja s'ha treballat la frase, ja podem incorporar nous pictogrames a part dels "noms secrets". És quan apareixen els pictogrames d'accions, noms d'objectes o espais. Els noms dels objectes es representen amb un símbol/dibuix representatiu de cada objecte, les accions es representen amb el símbol/dibuix i una línia horitzontal a sota, per exemple si tenim el pictograma d'un ull i una línia horitzontal a sota, aquell pictograma ja no vol dir ull, vol dir mirar. Els pictogrames dels espais es representen amb el símbol/dibuix d'un objecte que representa l'espai situat dintre d'un quadrat, per exemple el dibuix d'una espatllera dintre d'un quadrat és gimnàs.

Tots els pictogrames són molt fàcils de deduir pels infants perquè representen la realitat dels objectes. Amb l'aparició d'aquests pictogrames ja podem treballar les frases combinant-los amb els "noms secrets" (En "Joan" i la "Laia" miren la pilota. Tot representat amb els "noms secrets" i els pictogrames de cada acció i objecte.)

A partir d'aquí sorgeix la necessitat d'incorporar nous pictogrames per representar els càrrecs, que aniran dintre d'un triangle, els pictogrames dels racons, que van dintre d'un cercle. Els infants saben que si hi ha un pictograma amb unes peces de construcció dintre d'un cercle, voldrà dir el racó de les construccions. També es treballen molt les emocions i també es creen pictogrames.

Abans d'acabar El 3, es presenta als infants "la caseta de les vocals", una caixa decorada com si fos una casa i dintre hi ha les vocals.

- El 4:

En aquest curs es comença a barrejar els pictogrames i les lletres. Comencem recordant la casa de les vocals i es treballen amb més profunditat. Aquí és on comença a treballar-se bé la llengua catalana, ja que tenim vocals tòniques i àtones, els infants treballen les característiques de cada vocal.

Cada vocal va acompanyada d'un conte on les vocals es presenten i expliquen els seus sons. Cada setmana es presenta una vocal i es fa molt treball fonològic, es treballa molt el so, no reconeixen la lletra a per com està escrita sinó que la reconeixen pel seu so gràcies al fet que es fa molta consciència fonològica per començar a discriminar sons.

Un cop presentades les vocals ja podem començar a classificar noms secrets segons la vocal que tenen i escriure-les a petites frases com per exemple "a casa", posarem la lletra "a" i el pictograma de la casa. A més, s'introdueix la bafarada de parlar i la de pensar, així podem fer que els nostres dibuixos es comuniquin o siguin capaços de pensar, podem treballar les frases i alhora incorporar vocals.

A poc a poc aniran arribant les consonants, a EI 4 només arriben la "m", la "l", la "d" i la "n", amb l'arribada de la llera "i" i la "n", incorporem els articles. Davant dels noms posem "el" o "la", "un" o "una", per exemple. Totes acompanyades d'una història de presentació i explicació del seu so. També s'explica com es produeix aquest so, que és el que necessitem per reproduir-lo, com posem els llavis, la llengua, com traiem l'aire, entre d'altres i anem buscant quina part del cos necessitem per reproduir el so. Gràcies a la història que expliquen, els ajudarà després per recordar-les a l'hora d'escriure-les.

A mesura que van arribant les consonants podem començar a formar paraules i noms, per exemple quan arriba la lletra "m", com les vocals ja han arribat, l'Emma podrà deixar el seu nom secret i començar a escriure el seu nom. A poc a poc, podem anar deixant pictogrames si ja tenim totes les lletres per escriure'l, *"poco a poco el niño irá modificando sus planteamientos dando lugar a nuevas formas de interpretación en su proceso evolutivo de apropiación del sistema alfabético convencional."* (Vargas, 2004)

- EI 5:

Al primer trimestre es fa un repàs del tot el que es va aprendre durant el curs anterior i van arribant lletres noves amb moltes possibilitats de so i d'escriptura com la lletra "s", que pot ser sorda o sonora, pot aparèixer la doble "s" ("ss") o que quan volem referir-nos a més d'una cosa sempre s'utilitza entre d'altres. També arriben, la "g" i la "q", que depenent de la vocal que va al darrere hem de posar una u al mig. Altres sons que arriben són el so de "tj", "tx" i treballem els dígrafs. Per tant com podem observar, a EI 3, hi ha moltes coses perquè és la presentació del mètode, a EI 4, es comencen a ampliar lletres però el format, el mètode, ja el coneixen. I finalment a EI 5, acaben d'arribar les altres lletres i els sons que a vegades poden ser més "complicats" d'entendre i de reproduir.

A la metodologia de "la màgia de llegir i escriure", es parteix del dibuix com a primer mètode d'aprenentatge de la llengua i la lectoescriptura, per tant, l'art està molt present a les aules durant tot el segon cicle d'Educació Infantil i continua al llarg de l'Educació Primària.

Vargas (2004, pàg. 102) diu:

Tomar en cuenta el dibujo como un medio natural de expresión y de comunicación gráfica del niño, para integrarlo al aprendizaje constructivo del sistema alfabético convencional, mejorará notablemente ese aprendizaje y lo hará más significativo porque igualmente, como lo hizo con su sistema simbólico, le permitirá inventar, experimentar y reelaborar su propio sistema de lectura y escritura hasta llegar a apropiarse del sistema convencional y comprender las normas y las leyes que lo rigen, en el que descubrirá día a día sus potencialidades para aprender a comunicarse efectivamente a través de la lectura y escritura.

El paper del docent:

Quan treballem amb metodologies creatives, hem de mantenir als infants motivats en tot moment, planificar activitats dinàmiques que els cridin l'atenció, que els faci participar i ser creatius. Però principalment, el docent haurà de disposar d'aquesta motivació i creativitat, Com a docents, tenim un paper molt important, ja que transmetem als infants tot allò que volem que aprenguin i assoleixin, però també els transmetem el nostre estat d'ànim, les nostres ganes, la motivació i la creativitat. Si no estem realment motivats i no som creatius, per molt que els presentem una activitat molt ben planificada, ben dissenyada, divertida, creativa i entretinguda, el missatge que els transmetem no és aquest i per tant no podran mostrar tot el seu potencial. Per tant, “...el maestro debe ser creativo para que pueda llevar a que el alumno lo sea.” (Sánchez, 2012)

Així doncs,

Una educación podemos decir que es creativa cuando el profesor que la lleva a cabo anima y dinamiza la clase para que todos investiguen y redescubran su propio saber, induce acciones participativas de los alumnos, son ellos los que construyen sus saberes a partir de conocimientos anteriores o experiencias previas, todos aprenden de todos, todos se expresan de forma original.
(Sánchez, 2012, pàg. 70)

3. Mètode

Durant l'estada vaig observar la metodologia de "la màgia de llegir i escriure" i em va cridar l'atenció. No la coneixia ni havia sentit parlar d'ella i quan vaig veure que hi havia pictogrames a les aules vaig pensar que es tractava d'algun mètode per a aprendre a llegir i escriure pensat per infants amb necessitats educatives especials, ja que a la universitat hem treballat l'ús dels pictogrames quan hem treballat temes tractats amb necessitats educatives especials. A més, l'única escola que he visitat en què utilitzin pictogrames és l'Escola Font de l'Abella, a Girona, una escola per infants amb necessitats educatives especials. Potser el fet de tenir poca experiència com a docent també em va influir en aquest pensament.

La metodologia de "la màgia de llegir i escriure" és un mètode innovador que incorpora l'ús de pictogrames en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Per tant, podríem dir d'entrada que l'art està molt present en aquest tipus de metodologia. Això em va conduir a preguntar-me si incorporar l'art en el procés de lectoescriptura és beneficiós pels infants i pel seu aprenentatge, i per què. La idea és que l'aprenentatge dels infants, tant en lectoescriptura com en altres llenguatges i sabers, sigui el més significatiu possible, vivencial i afavoreixi al màxim el seu desenvolupament integral. Seria l'art una estratègia per a aconseguir-ho?

Per aquest motiu, considero que hem de tenir en compte les necessitats dels infants en cada etapa del seu desenvolupament per presentar els nous coneixements vinculant-los a la seva realitat més propera. Això em porta a plantejar-me una altra pregunta, quina importància donen els infants, els/les mestres, els currículums o els pedagogs a l'art en les primeres etapes? En concret, em pregunto quina importància té en el segon cicle d'Educació Infantil, que és el moment de l'etapa en el que em baso principalment.

M'agradaria fer èmfasi, en el fet que no hauríem d'utilitzar metodologies pel seu prestigi a la societat. Per exemple, si es parla molt de Montessori, de tots els beneficis que aporten els seus materials o la seva manera de presentar les activitats; doncs com a escola, incorporem Montessori que això a les famílies els agradarà i hem llegit que és molt beneficiós. Penso que sovint s'actua d'aquesta manera. Per tant, em pregunto (i crec que ens ho hauríem de plantejar tots els docents i futurs docents) si hem d'incorporar metodologies pel fet de saber que han funcionat; o ens hem de parar, seure i pensar quins beneficis ens poden aportar a nosaltres, no només com a escola, sinó com a grup mestre/a-alumnes.

L'objectiu d'aquest treball és donar resposta a aquestes preguntes i observar el paper de l'art en el procés de la lectoescriptura. Per fer-ho, he efectuat l'estudi en tres fases:

- Exploració en l'estat de la qüestió: quina presència té l'art en l'aprenentatge de les llengües i de la lectoescriptura?
- Elaboració d'una enquesta a professionals i estudiants d'últim curs d'educació infantil i primària
- Anàlisi i posada en comú de tots els inputs obtinguts, teòrics i pràctics, per a arribar a una conclusió respecte de les meves preguntes.

En primer lloc, doncs, i en gran part per a poder arribar a elaborar l'enquesta, he fet una cerca de diferents articles, alguns consultats i utilitzats en aquest treball i altres només consultats per rebre més informació. Per una part trobem articles on diferents autors parlen de la importància d'un bon ús de les metodologies a les escoles, quina és la que més s'adapta a les necessitats dels infants depenent dels objectius que ens plantegem aconseguir. D'una altra banda, he buscat articles sobre el paper de l'art en la lectoescriptura, on els autors expliquen la importància del dibuix en les primeres etapes dels infants i com podem aprofitar-los per aprendre a llegir i escriure.

A més, és interessant conèixer el paper que ha de tenir la mestra per treballar amb metodologies creatives, no només en metodologies per treballar la lectoescriptura sinó en metodologies per treballar altres matèries. L'article que he consultat i utilitzat per parlar d'aquest aspecte, concretament és un article enfocat a les matemàtiques a l'educació infantil. És per aquest motiu que m'ha semblat interessant utilitzar-lo, ja que així podem observar com la creativitat, un contingut molt present en les arts visuals i plàstiques, està present en altres matèries i a més, poder parlar del paper que ha de tenir el docent.

La segona fase ha estat elaborar l'enquesta, enviar-la i recollir les respostes. L'enquesta que he elaborat l'he dividit per blocs (en l'explicació que segueix veureu per a què són els blocs):

- El primer apartat és per recollir dades, per saber si són estudiants del Grau de Mestre/a d'Educació Infantil, Primària o Doble titulació o si treballen com a mestres d'educació infantil, primària i si és així, quant temps fa que exerceixen com a docents.
- En el primer bloc (BLOC 1), em centro en les metodologies per treballar la lectoescriptura. En aquest cas, m'interessa saber quines metodologies han utilitzat per treballar la lectoescriptura durant la seva carrera professional o durant els estudis universitaris, perquè consideren que aquestes funcionin i si pensen que es podrien millorar. Les preguntes del BLOC 1 em serviran per posar-me una mica en context de les metodologies que predominen a les escoles per treballar la lectoescriptura i les que s'ensenyen a la universitat.

- En el segon bloc (BLOC 2), dirigit a tots els participants, vull saber que se'n sap de la metodologia de "la màgia de llegir i escriure", si la coneixen o l'han utilitzat. En cas que no la coneguin, si han sentit parlar d'ella i en què creuen que consisteix. En canvi, per aquells que l'han utilitzat, m'interessa saber quant temps fa que la utilitzen, quines diferències observen en relació amb el mètode "tradicional", si consideren que els infants poden aprendre més coses o més "ràpid" amb aquest mètode i quin paper creuen que tenen les arts en aquesta metodologia. M'agradaria saber si és una metodologia coneguda, si encara no s'ha donat a conèixer, amb aquesta enquesta i aquest treball, potser aconseguim entre tots que es conegui una mica més i més escoles la puguin posar en pràctica. Però per això, necessito saber l'opinió d'aquells que la treballen per saber quins beneficis podem obtenir si la treballem, si realment els infants aprenen la lectoescriptura d'una manera més enriquidora.

- En el tercer i últim bloc (BLOC 3), em centro en el paper de l'art visual i plàstic als centres educatius. Vull saber que opinen els participants de l'art a les escoles, quin paper creuen que tenen les arts en aquesta i altres metodologies per treballar la lectoescriptura, com i per a què són importants les arts per l'aprenentatge i el desenvolupament integral dels infants i també, si consideren que l'art hauria d'estar més present i tenir més importància en les activitats educatives que realitzen els infants.

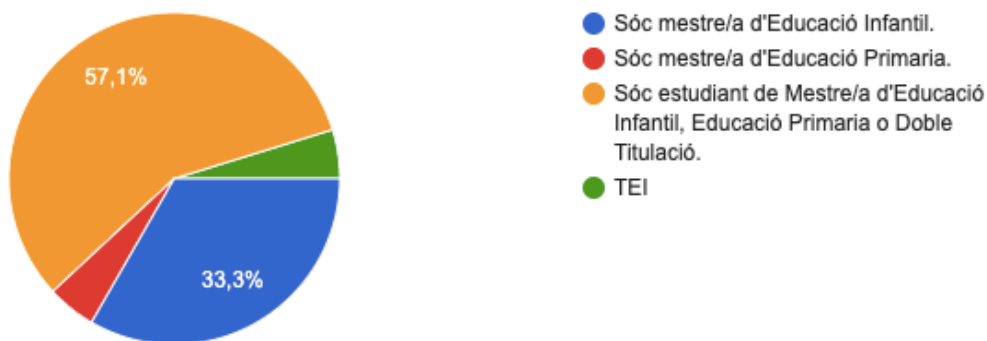
Finalment, els resultats que extrec d'aquestes dues prospeccions en la teoria i en la pràctica escolar, els presentaré en l'epígraf corresponent.

4. Resultats

Com he comentat en l'apartat anterior, he elaborat una enquesta dividida per blocs. M'he vist afectada per poder contactar amb un major nombre de participats a causa de la situació que hem viscut durant aquests mesos per la COVID-19. D'aquesta manera, he obtingut un total de 22 respostes, però no tots responen a totes les preguntes. Així doncs, procedeix a exposar els resultats obtinguts organitzats pels blocs esmentats.

Pel que fa a l'apartat de les **dades**, he obtingut resposta de 21 participants en total, estudiants, mestres/as d'educació infantil i primària o tècnics/tècniques d'educació infantil.

A continuació exposo el gràfic que mostra els percentatges de participants de cada subgrup:

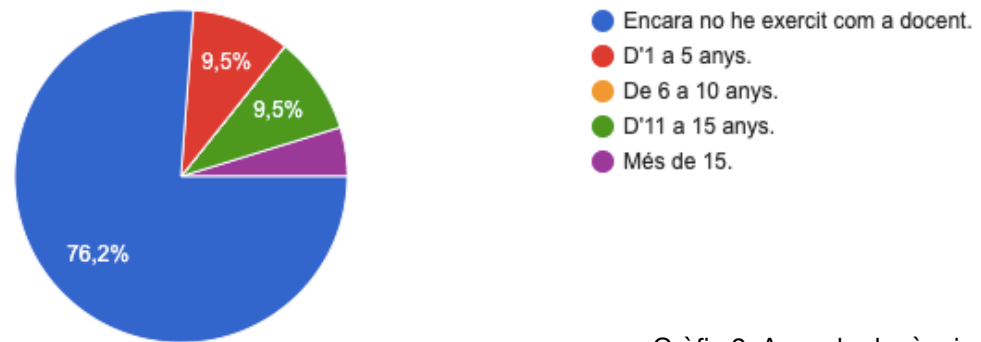

Gràfic 1, Dades dels participants.

Com veiem al gràfic, el percentatge que predomina són estudiants de Mestre/a d'Educació Infantil, Primària o Doble Titulació, amb un 57,1% del total, és a dir, un total de 12 estudiants. El segueixen amb un 33,3% els i les mestres d'Educació Infantil (7 mestres) i amb un percentatge minoritari trobem 1 mestre/a d'Educació Primària i 1 Tècnic d'Educació Infantil. Per tant, la major part de les respostes obtingudes a l'enquesta procedeixen d'estudiants o mestres d'Educació Infantil.

La següent pregunta és en relació al temps que fa que exerceixen com a docent tenint en compte aquells que encara no han pogut exercir:

Gràfic 2, Anys de docència.

Com el percentatge més elevat de participants són estudiants, el percentatge més elevat encara no han exercit com a docents, concretament 16 dels participants. Observem que 2 dels participants porten exercint com a docents entre un i cinc anys però de sis a deu anys, no hi ha cap participant. Continuem amb 2 participant que porten exercint entre onze i quinze anys i un participant que fa més de quinze anys que exerceix com a docent.

Un cop comentades les dades dels participants a l'enquesta, procedim a observar els resultats de cada bloc:

- BLOC 1

Aquest bloc el podien respondre tots els participants, ja que el que m'interessava observar principalment era quines metodologies per treballar la lectoescriptura coneixen o han utilitzat i perquè creuen que funcionen. Les preguntes d'aquest bloc eren totes de resposta oberta, pel que podem observar més varietat de resposta.

Pel que fa a les **metodologies per treballar la lectoescriptura que coneixen o han utilitzat**, he obtingut 19 respostes, per tant no m'han respost tots els participants. Hi ha respostes diverses, la que més es repeteix amb un total de 5 respostes és la metodologia "tradicional" i unes 4 respostes que diuen: "Dictats, lectures i copia". Per tant, entenent la metodologia tradicional com un mètode basat en la lectura, la copia i els dictats, és a dir, com ens van ensenyar als de la meua generació, podríem agrupar les respostes d'aquests dos subgrups amb un total de 9 respostes.

N'hi ha d'altres, que només esmenten autors de metodologies com Freinet, Montessori o Teberosky sense comentar res més, però també trobem algunes respostes com:

- “Treballar per racons” (núm. 11, Estudiant de Mestre/a sense experiència)
- “Treball per projectes, gamificació i aprenentatge basat en jocs” (núm. 7, Mestre/a d'Educació Primària amb experiència entre un i cinc anys)

- *“Metodologies globalitzades, consciència fonològica”* (núm. 8, Mestre/a d'Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys)

Algunes d'elles també afegixen la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”:

- *“Montessori i la màgia de llegir i escriure.”* (núm. 21, Mestre d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència)
- *“Freinet i la màgia de llegir i escriure (analític)”* (núm. 15, Mestre/a d'Educació infantil amb experiència entre un i cinc anys)
- *“Teberosky i la màgia de llegir i escriure”* (núm. 5, Mestre/a d'Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys)

En la següent pregunta sobre **per què creuen que funciona**, he obtingut el mateix nombre de respostes que a la pregunta anterior però en aquest cas coincideixen molt més. 9 respostes són: “Per aprendre a llegir i escriure”, i són dels mateixos participants que en la pregunta anterior han fet referència a la metodologia tradicional, ja que la resta de respostes se centren més en l'infant:

- *“Perquè encaren la tasca de forma motivadora”* (núm. 7, Mestre/a d'Educació Primària amb experiència entre un i cinc anys)
- *“Perquè ajudant a tenir consciència fonològica i així facilitar la relació so-fonema”* (núm. 14, Estudiant de Mestre/a sense experiència)
- *“Perquè serveixen per entrenar la mà pel pròxim moviment que fas quan escrius”* (núm. 18, TEI sense experiència)
- *“Perquè la CF és la base de la lectoescriptura i les metodologies globalitzades fan que els infants visquin aquests aprenentatges en tots els seus àmbits, tant escolar, com familiar i social. Avui en dia tenen a l'abast les lletres a tots nivells.”* (núm. 8, Mestre/a d'Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys)

Però hi ha dues respostes que complementen el meu plantejament de l'apartat "metodologies actives d'aprenentatge i ensenyament" del marc teòric, moltes metodologies funcionen i tenen resultats positius, però això no ens confirma que si nosaltres la treballem, obtinguem els mateixos resultats, hem d'adaptar-nos als infants i a les seves necessitats però també hem de fer un estudi de què volem aconseguir, quins objectius ens marquem i com volem aconseguir-los per decidir quina metodologia s'adapta més als nostres infants, al que necessiten i el que necessitem tots com a grup. A continuació, cito dues respostes que complementen el que explico:

“Qualsevol pot funcionar perquè els infants tenen la capacitat innata d'aprendre, però depenen de la metodologia, l'experiència serà més positiva o menys per l'infant” (núm. 10, Estudiant de Mestre/a sense experiència)

“No hi ha res que funcioni del tot, és una barreja el que fa que tot continuï endavant.” (núm. 21, Mestre d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència)

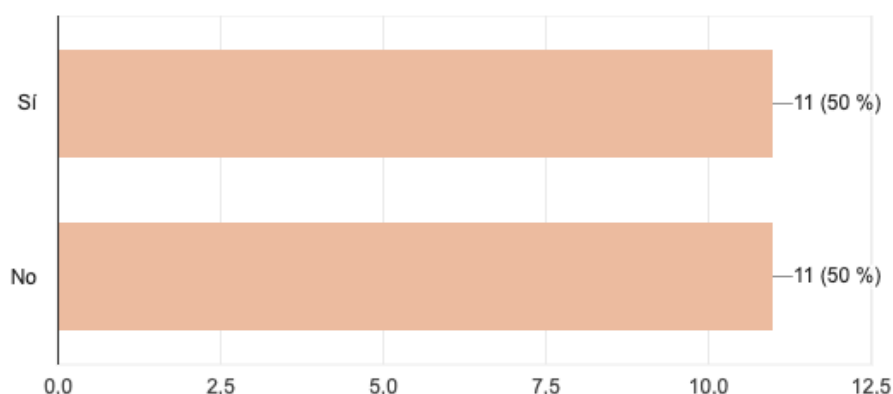
L'última pregunta d'aquest bloc, és **en quin aspecte podrien millorar**. Aquí només he obtingut 14 respostes, penso que potser és perquè no saben com podrien millorar, ja que algunes de les respostes eren que no ho sabien. Tot i això, hi ha tres respostes que cito a continuació:

- “En algunes de les metodologies que he vist els infants han de fer un treball més memorístic, d'aquesta manera crec que aquest és un aspecte que s'hauria de millorar, ja que s'haurien de fer aprenentatges més comprensius en comptes de memorístics per facilitar l'aprenentatge.” (núm. 20, Estudiant de Mestre/a amb menys d'un any d'experiència)
- “Ara mateix estic molt convençuda en la manera de treballar i em costa pensar en què no està funcionant. Podria millorar en alguna pràxia, però això és una constant en el nostre dia a dia escolar.” (núm. 21, Mestre d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència)
- “Tot es pot millorar, depenent del grup, de cada infant funcionen unes millor que d'altres.” (núm. 8, Mestre/a d'Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys)

Altres respostes estan més basades a millorar el material que s'utilitza o disminuir el nombre d'infants dividint la classe en grups més petits.

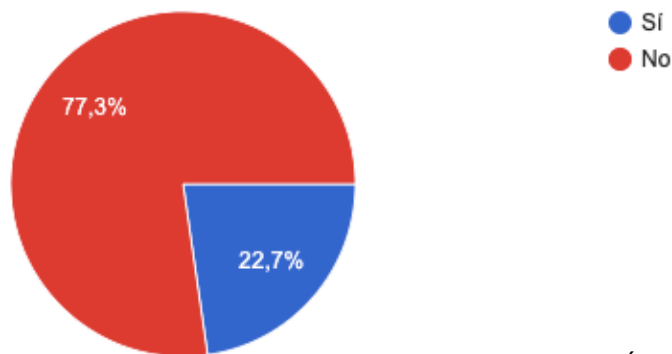
- BLOC 2

El segon bloc va dirigit a tots els participants i em centro en la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”. La primera pregunta era clara i concisa, l'han respost tots els participants i els pregunto si **coneixen la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”**. Aquest ha sigut el resultat:

Gràfic 3, Coneixement de la metodologia

Podem observar com el resultat és molt equitatiu, un 50% dels participants la coneixen i l'altre 50% dels participants no. En canvi, en la segona pregunta sobre si l'han utilitzat, el resultat varia:

Gràfic 4, Ús de la metodologia

Un 77,3% dels participants, és a dir, un total de 17 persones, no han utilitzat mai aquesta metodologia i 5 persones que componen el 22,7% sí que l'han utilitzat. Per tant, hi ha més participants que la coneixen però no l'han pogut posar en pràctica.

Aquestes són les preguntes introductòries del bloc 2 però ara passem al segon apartat, les preguntes dirigides a aquelles persones que no coneixen la metodologia de "la màgia de llegir i escriure" i el comentaré pregunta a pregunta:

- En què creus que consisteix?

La pregunta era de resposta oberta i tot i que no hi ha cap igual, totes estan relacionades i comparteixen la mateixa idea que observem en la següent cita:

“És una nova manera perquè els infants aprenguin en el procés de lectoescriptura, més vivencial i adaptada a les necessitats dels infants” (núm. 11, Estudiant de Mestre/a sense experiència)

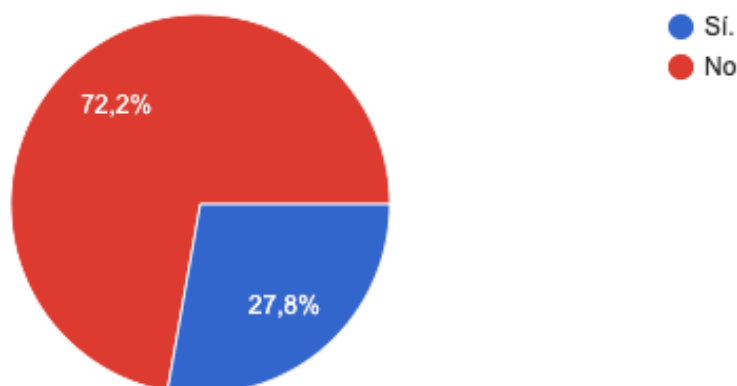
I la complementa aquesta altra cita:

“En afavorir l'aprenentatge del llenguatge oral i escrit mitjançant recursos manipulatius, experimentals i creatius.” (núm. 17, Mestre d'Educació Infantil sense experiència)

Aquestes dues cites engloben totes les respostes a aquesta pregunta.

- Has sentit parlar d'ella o has anat alguna de les trobades pedagògiques que fan?

Aquesta era una pregunta de resposta tancada que podem observar en el següent gràfic:

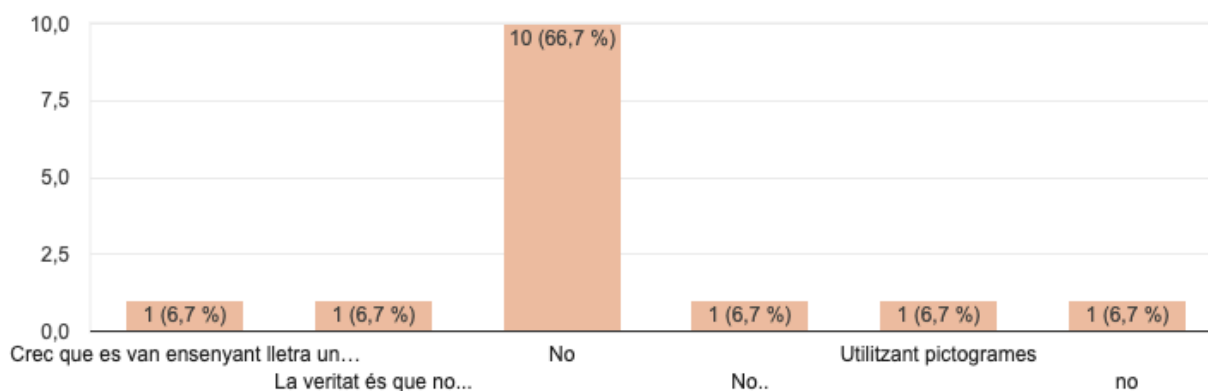

Gràfic 5, Trobades pedagògiques

Un total de 13 participants afirmen que no han sentit parlar d'ella o no han anat a cap trobada pedagògica mentre que 5 participants sí. És una diferència bastant gran entre aquells que no han tingut l'oportunitat d'anar a alguna trobada sobre la metodologia de “la màgia de llegir i escriure” o sentir parlar d'ella en altres àmbits i els que sí.

- Tens alguna idea de com es treballa?

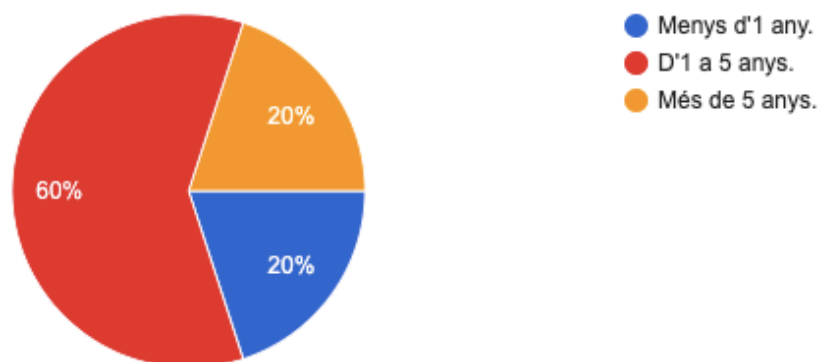
Aquesta pregunta ha obtingut diverses respostes però només una diferent. Una de les respostes és que creu que consisteix a presentar les lletres una a una i s'utilitzen pictogrames, la resta han respost que no saben com es treballa. Al gràfic que apareix a continuació podem visualitzar-ho.

Gràfic 6, Coneixement del funcionament de la metodologia

Per tant, si sumem els percentatges tenim un total de 13 participats (86,8%) que no saben com es treballa i 2 participats (13,4%) que tenen alguna idea de com es treballa la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”.

El tercer apartat del bloc 2, va dirigir a aquells que coneixen la metodologia o l'han utilitzat. La primera pregunta era per saber **quant temps fa que treballen amb aquest mètode** i la major part porten entre un i cinc anys treballant amb aquesta metodologia. Després observem que els resultats es divideixen per igual entre aquells mestres que fa menys d'un any que la utilitzen i els que fa més de cinc anys que la treballen. Podem observar-ho en el següent gràfic:

Gràfic 7, Anys d'ús de la metodologia.

Per tant dels docents que coneixen o han utilitzat aquest mètode, que són un total de 5 participats, 3 d'ells conformen el 60% i porten treballant amb la metodologia de "la màgia de llegir i escriure" entre un i cinc anys i el 40% restant es divideix per igual i tenim 1 mestre/a que fa menys d'un any que la utilitzen i 1 mestre/a que fa més de cinc anys que treballen amb aquest mètode.

La següent pregunta està enfocada a la seva manera de veure per saber que n'opinen i els pregunto **quines diferències observen amb relació a altres mètodes** i he obtingut respostes que podríem resumir-les en una:

“Amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure els infants aprenen la lectoescriptura mitjançant pictogrames, noms secrets i petits contes. D'aquesta manera, penso que aquest mètode és molt més motivador i enriquidor pels infants.” (núm. 20, Estudiant de Mestre/a amb menys d'un any d'experiència)

Tot i que hi ha altres mestres que diuen que és “*més inclusiu i adaptat a la llengua catalana*” (núm. 21, Mestre/a d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència com a docent i més de cinc anys d'experiència treballant amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure) i també, que “*té molt de sentit pels nens, facilita molt l'aprenentatge de llegir i escriure*” (núm. 5, Mestre/a d'Educació infantil amb experiència com a docent entre onze i quinze anys i fa entre un i cinc anys que treballa amb el mètode de la màgia de llegir i escriure.)

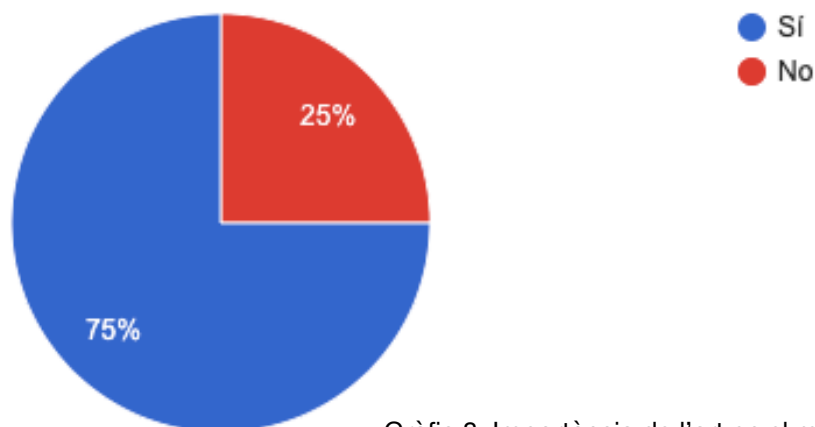
Amb la següent pregunta sobre **si creuen que els infants aprenen més coses/més ràpid amb aquesta metodologia** he obtingut resultats interessants com per exemple que amb aquesta metodologia es tracta de potenciar unes prèviues a llegir i escriure com la higiene nasal, activitats oculars, motricitat fina, consciència del propi cos, entre d'altres, que els ajuden a estar més preparats quan arriben a les lletres.

Un/a participant també ens comenta que “*s'aprèn abans i més ràpid amb relació a les normes gramaticals, però penso que a primer o segon arriben amb els mateixos aprenentatges*” (núm. 15, Mestre/a d'Educació infantil amb experiència entre un i cinc anys com a docent, el mateix temps d'experiència treballant amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure).

Una de les respostes més elaborades diu així:

Jo fa poc que conec aquesta metodologia i amb els nens i nenes també l'he treballat poc, però penso que pels infants els resulta més fàcil l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, ja que gràcies als pictogrames aprenen com s'estructuren les frases. I amb l'arribada de cadascuna de les lletres es fa un treball més elaborat de fonètica, que no pas en altres metodologies que he vist. (núm. 20, Estudiant de Mestre/a amb menys d'un any d'experiència)

Finalment, per acabar aquest bloc els pregunto **si creuen que l'art té un paper important en la metodologia de “la màgia de llegir i escriure”** i aquest ha sigut el resultat:

Gràfic 8, Importància de l'art en el mètode.

Per tant, 6 participants que formen un 75% del total, afirmen que l'art té un paper important en aquest mètode i 2 participants formant un 25%, no consideren que l'art tingui importància en l'aprenentatge amb aquesta metodologia.

- BLOC 3

L'últim bloc va dirigit a la importància de l'art a les escoles i a les diferents metodologies i aprenentatges.

- Primera pregunta del bloc 3: En aquesta i altres metodologies de lectoescriptura que coneixis, quin paper tenen les arts?

Totes coincideixen en el fet que no es dona la importància que s'hauria de donar, alguns ho complementen dient que s'utilitza per aprendre a expressar-se, per practicar el traç i altres comenten que en la metodologia de "la màgia de llegir i escriure" té un paper principal i a més, que és una de les poques metodologies que utilitzin l'art. Un dels participants ens diu:

Amb la màgia de llegir i escriure es fa un aprenentatge basat en l'ús de pictogrames i noms secrets, d'aquesta manera l'art hi és molt present en aquesta metodologia. En canvi, en altres metodologies que també he pogut observar, no he vist que les arts tinguessin gaire importància. (núm. 20, Estudiant de Mestre/a amb menys d'un any d'experiència)

A més, docents que treballen amb aquest mètode afirmen que: *"la veritat és que depèn molt del tutor o tutora, ara normalment l'art no es vincula gaire amb la lectoescriptura, crec que això és una cosa que hem de canviar com a societat."* (núm. 8, Mestre/a d'Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys com a docent i entre un i cinc anys treballant amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure) i a més, l'art té un paper important *"depèn de la metodologia, en aquesta té un paper principal"* (núm. 21, Mestre/a d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència com a docent i més de cinc anys d'experiència treballant amb aquest mètode)

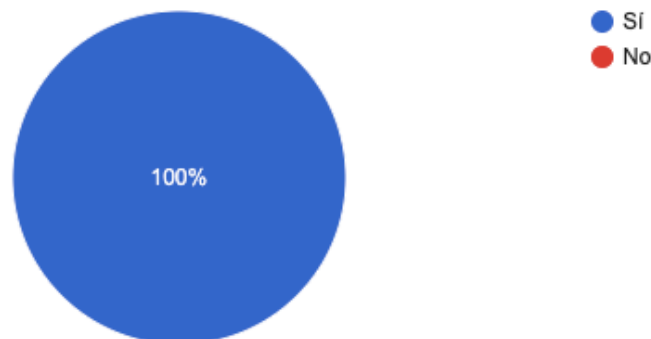
- Segona pregunta del bloc 3: Per la teva experiència, com i per a què són importants les arts per l'aprenentatge i el desenvolupament de totes les capacitats?

Coincideixen en el fet que l'art ajuda al desenvolupament integral de l'infant i és un mitjà d'expressió de sentiments alhora que potencien la creativitat i la imaginació dels infants i els ajuda a millor l'habilitat motriu. Així ho cito a continuació:

- “Perquè mitjançant l’art un infant pot expressar moltes emocions i també és un aspecte que s’ha de potenciar prèviament a escriure.” (núm. 5, Mestre/a d’Educació infantin amb experiència com a docent entre onze i quinze anys i fa entre un i cinc anys que treballa amb el mètode de la màgia de llegir i escriure.)
  - “Perquè totes les arts potencien la creativitat dels infants, i avui en dia, i més en un futur, la creativitat és el que més es demanarà, sobretot en nous llocs de treballs.” (núm. 8, Mestre/a d’Educació Infantil amb experiència entre onze i quinze anys com a docent i entre un i cinc anys treballant amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure)
  - “Estimulen la creativitat, indispensable en totes les àrees del desenvolupament” (núm. 10, Estudiant de Mestre/a sense experiència)
- Tercera pregunta del bloc 3 i última pregunta de l’enquesta: **Consideres que l’art hauria de tenir més importància en les activitats educatives dels infants?**

Aquesta resposta ha estat unànime per tots els participants:

Gràfic 9, Més importància de l’art en les activitats educatives.

Un 100% ha respost que l’art hauria de tenir molta més importància en les activitats educatives dels infants, per tant hi ha alguna cosa que no estem fent bé?

Com he comentat a l’inici d’aquest epígraf, en aquest apartat heu vist exposat els resultats, però procedeix a comentar-los i analitzar-los en l’epígraf següent.

5. Discussió i conclusions

Un cop feta la revisió teòrica i havent explicat els resultats de les enquestes, em dispo a fer una anàlisi i interpretació de les evidències per intentar donar resposta a les hipòtesis plantejades.

- SOBRE LA METODOLOGIA UTILITZADA PER REALITZAR L'ESTUDI

M'agradaria esmentar que la metodologia utilitzada per realitzar aquest estudi té punts positius i punts negatius. La situació de la COVID-19 ens ha limitat en alguns aspectes durant la realització de l'estudi. Una enquesta per internet té el punt positiu d'abastar més públic però tenint en compte que hi ha gent que ha de treballar des de casa moltes hores amb l'ordinador, en les seves estones lliures busquen desconnectar d'internet. En una situació "normal", la gent va a treballar fora de casa i quan arriben a casa els és menys costós dedicar uns minuts a l'ordinador.

No només això, els éssers humans som éssers socials per naturalesa, ens agrada parlar i mantenir converses. Si haguéssim tingut l'oportunitat de realitzar aquestes enquestes com a petites entrevistes personalment, potser els resultats haurien estat més amplis, ja que parlant ens és més fàcil explicar tot el que pensem que no pas escrivint, que potser ens fa perdre més temps, no tenim ganes d'escriure i acabem resumint les nostres idees o pensaments. Tot i això, m'esperava rebre menys respostes a les enquestes a causa de la situació que estem vivint actualment.

A continuació, exposaré les meves interpretacions basades en els resultats de les enquestes i en la revisió teòrica elaborada prèviament. Per estructurar aquest apartat, em besaré en l'ordre dels blocs de l'enquesta. Comencem:

- SOBRE LES CARACTERÍSTIQUES DELS PARTICIPANTS

Tenint en compte que només he obtingut un total de vint-i-dues respostes, dotze estudiants de Mestre/a d'Educació Infantil, Primària o Doble Titulació, set Mestres d'Educació Infantil, un Mestre/a d'Educació Primària i un Tècnic/a d'Educació Infantil el nombre de dades obtingut no és gaire alt però és suficient per poder realitzar una anàlisi.

El fet d'obtenir més respostes d'estudiants que no pas de mestres, fa que la major part dels participants, en aquest cas un total de setze participants, encara no hagin exercit com a mestres i no tinguin experiència. De tota manera, cinc dels participants tenen experiència d'entre un any i més de quinze anys com he comentat anteriorment.

He pogut observar que el fet de tenir més o menys experiència, generalment no ha afectat les respostes (tot i que podem observar un o dos participants (estudiants) on sí que veiem la diferència), ja que trobem respostes d'estudiants molt interessants i similars a les respostes de mestres amb anys d'experiència.

Troblem estudiants que han fet referència a mètodes d'ensenyament de la lectoescriptura que mestres amb experiència no han esmentat, i el mateix amb la metodologia de la màgia de llegir i escriure, no tots els mestres amb experiència la coneixien o no han sentit parlar d'ella i en canvi, hi ha alguns estudiants que sí que tenen coneixement d'aquest mètode com podem observar en algunes de les respostes citades en l'apartat anterior.

Un cop hem vist quants participants han donat resposta a l'enquesta, quina és la seva relació amb l'àmbit de l'educació en aquest moment, la seva experiència i com aquestes dades han pogut afectar els resultats, passem a analitzar els diferents blocs.

- INTERPRETACIÓ DEL BLOC 1

El bloc 1 està pensat per analitzar les metodologies per treballar la lectoescriptura que coneixen els participants. Tant mestres amb experiència com estudiants, tenen constància dels diferents mètodes per l'ensenyament-aprenentatge de la lectoescriptura. Podem observar la correlació entre les diferents preguntes d'aquest bloc.

Repassem. Al bloc 1 trobem les preguntes següents:

1. Quines metodologies has utilitzat al llarg de la teva carrera professional (o universitària) per treballar la lectoescriptura amb els infants?
2. Perquè creus que funcionen?
3. En quin aspecte podrien millorar?

Aquells que en la primera resposta han esmentat metodologies més directives, com per exemple la metodologia "tradicional" (núm. 22, Estudiant sense experiència) basada en "dictats, lectures i copia" (núm. 4, Estudiant sense experiència) en la segona pregunta, han respost que el seu funcionament està basat en el fet que "a mesura que et vas trobant la mateixa paraula en els texts l'acabes sabent escriure" (núm. 4, Estudiant sense experiència) o bé simplement ho argumenten dient que fins al moment el resultat ha estat positiu com diu l'estudiant número 22.

Entenc que es volen referir al fet que, quan nosaltres vam aprendre a llegir i escriure, ho vam fer amb aquest tipus de metodologia i ha funcionat en el sentit que, sabem llegir i sabem escriure però això no vol dir, des del meu punt de vista, que el procés sigui positiu. El meu record a la infància és copiar frases en un quadern una rere l'altre i amb lletra lligada, sense poder aixecar el llapis del paper i si no ho feies "bé", t'emportaves el quadern a casa i ho continuaves fins que acabés sortint "bé". A més, si no agafaves el llapis com els mestres consideraven que estava "ben" agafat, et posaven un corrector, un material de silicona que t'obligava a agafar el llapis "correctament". Jo, amb vint-i-tres anys, encara no agafo "bé" el llapis, i dic "bé" entre cometes perquè és el que els mestres d'aquella època consideraven, per mi sí que és correcte, és com em sento còmode escrivint i com em funciona millor. Em van posar el corrector al llapis durant molts cursos i a mi no m'agradava perquè no podia escriure i per tant els quaderns mai estaven "bé", sempre me'ls havia d'emportar a casa per fer-los i com allà no tenia corrector, podria escriure perfectament.

Ho explico, perquè per a mi no va ser un procés d'aprenentatge positiu, sé escriure i sé llegir, sí, però la meua experiència no és positiva i crec que no ens hem de centrar només a aconseguir els objectius que ens marquem, sinó que l'experiència dels infants ha de ser positiva i enriquidora. Així mateix ho diu el participant número 10, "qualsevol (mètode) pot funcionar perquè els infants tenen la capacitat innata d'aprendre, però depenent de la metodologia, l'experiència serà més positiva o menys per l'infant" (Estudiant de Mestre/a sense experiència).

Per tant, donant resposta a una de les meves hipòtesis on plantejava el fet d'utilitzar metodologies perquè sabem que "funcionen", considero que no, que hem de basar-nos en les necessitats dels infants i no només en els resultats que s'hagin obtingut en altres ocasions, ja que "No hi ha res que funcioni del tot, és una barreja el que fa que tot continuï endavant" (núm. 21, Mestre d'Educació Infantil amb més de quinze anys d'experiència).

A més, com hem vist al marc teòric, Vallejo i Molina (2011) també fan referència a aquest fet i afirmen:

...ningún método es universal y adecuado para todas las situaciones de enseñanza-aprendizaje, sino que cada uno será válido en función de una realidad educativa concreta. Asimismo, la utilización de un único método no contribuye a conseguir la diversidad de fines y objetivos que docentes y alumnos persiguen en la educación actual. (pàg. 210)

Podem afirmar, doncs, que les metodologies que utilitzem com a docents, seran en funció de les necessitats que tinguin el grup d'infants amb qui portem a terme el procés d'ensenyament i aprenentatge.

- INTERPRETACIÓ DEL BLOC 2

Pel que fa a la metodologia de la màgia de llegir i escriure, trobarem resposta al bloc 2. Hem observat, com he comentat, que el fet de tenir més o menys experiència no ha afectat les respostes d'aquest bloc, la meitat dels participants coneixen la metodologia de la màgia de llegir i escriure i l'altra meitat no. Per tant, en aquest bloc podem analitzar per un costat que en pensem o com creuen que es treballa aquest mètode aquelles persones que no la coneixen o no l'han utilitzat i per un altre costat, aquells que l'han utilitzat, que n'opinen.

Si ens basem en els que l'han utilitzat, veiem que la seva experiència és positiva. Consideren que els infants aprenen les bases de la lectura i l'escriptura abans i a més d'una manera molt més propera i adaptada a les seves necessitats del moment. Per tant, considerant que la metodologia de la màgia de llegir i escriure és una metodologia on l'art té un paper molt important, ja que un 75,5% dels mestres que l'han utilitzat ho afirmen, i a més, hem observat que és un mètode beneficiós pels infants, entenc que la meua hipòtesi que incorporar l'art al procés de lectoescriptura és beneficiós seria corroborada.

Segons Vargas (2004), *“el dibujo és la primera forma de expresi3n gràfica del ni3o, a partir de la cual puede comunicar sus pensamientos, sus sentimientos y su conocimiento del mundo que le rodea.”* Per tant, incorporar l'art en l'aprenentatge dels infants, no només de la lectoescriptura sin3 en altres llenguatges i sabers, per a què el procés sigui molt més significatiu i afavoreixi al seu desenvolupament integral, sí que seria una bona estratègia.

Els infants expressen el que senten o el que volen comunicar a través del dibuix abans d'aprendre a escriure, aix3 vol dir en les primeres etapes l'art és molt important, ja que és el seu mètode de comunicaci3 i aprenentatge. Així ho afirma un/a mestre/a d'Educaci3 Infantil que encara no ha exercit com a docent, quan diu que les arts:

S3n molt importants perquè l'art ajuda a comunicar i expressar el que sentim, sobretot pels infants, que utilitzen abans l'art per expressar-se que les paraules. Per tant, l'art és molt present a la vida dels infants i a través d'aquest es poden desenvolupar totes les capacitats de manera més experimental i lúdica. (núm. 19)

Un altre mestre/a d'Educaci3 Infantil també comenta que les arts no només permeten als infants expressar all3 que senten abans de dominar el llenguatge oral, sin3 que també els ajuden a adquirir l'habilitat motriu i els ensenyen a observar el món des d'un altre punt de vista. Tot aix3, tenint en compte que els ajudarà a potenciar la seva creativitat i conèixer-s més a ells mateixos.

Per tant, l'art té molta importància en el procés educatiu, sobretot a les primeres etapes i hem pogut observar que incorporar-lo als aprenentatges dels infants és beneficiós. Però a les escoles s'hi dóna la importància que s'hi hauria de donar?

- INTERPRETACIÓ DEL BLOC 3:

Al bloc 3, els participants han tingut una resposta unànime i és que a les escoles l'art no rep el paper o la importància que mereix. Tots coincideixen en el fet que l'art hauria d'estar molt més present a les activitats educatives dels infants i per aquest motiu, em va semblar interessant treballar la metodologia de la màgia de llegir i escriure.

Coincideixo amb alguns participants, que hi ha poques metodologies, en aquest cas de lectoescriptura, on l'art tingui un paper principal o si més no, un paper rellevant. Tenint en compte que el dibuix és el primer mètode de lectura i escriptura dels infants com ens explica M^a del Rosario Vargas en el seu article "El dibujo como primera escritura del niño" (2004), en veure que aquesta metodologia incorporava l'art com a primer contacte amb la lectura i escriptura, em va semblar interessant explorar que se'n sap d'aquest mètode i fer-lo arribar a aquelles persones que encara no el coneixen.

És un mètode dissenyat per treballar la llengua catalana, però considero que pot servir per treballar qualsevol llengua o qualsevol mena de llenguatge i penso que estaria bé que arribi més lluny, que més docents, famílies i pedagogs, entre d'altres, el coneixen i el puguin posar en pràctica per veure per si mateixos els beneficis que s'obtenen i el més important, com els infants gaudeixen del procés.

- CONCLUSIÓ

Finalment, hem pogut observar la importància de l'art en les primeres etapes dels infants, concretament en el segon cicle d'Educació Infantil, per l'aprenentatge de la lectoescriptura. Els experts parlen del dibuix com a primer punt de contacte amb la lectura i l'escriptura i "la màgia de llegir i escriure" segueix aquest patró, primer ens comuniquem escrivint i llegint amb dibuixos i símbols per després anar incorporant les lletres.

És per aquest motiu, que els mestres estan contents amb aquest mètode i manifesten els beneficis que s'obtenen. Els infants gaudeixen del procés d'ensenyament-aprenentatge de la lectoescriptura perquè està més adaptat a les seves necessitats i això beneficia el seu desenvolupament integral al mateix temps que els motiva i potencia la seva creativitat.

També hem pogut observar què pensen els i les mestres de l'art en les activitats educatives dels infants, i tots coincideixen en el fet que no rep l'atenció que hauria de rebre. Com a docents hauríem d'intentar trobar una solució. Podria començar proposant més formació artística per als mestres on poguessin aprendre molt més sobre la importància de l'art en les primeres etapes o rebre idees o consells de diferents mètodes d'aplicació de l'art a les aules d'infantil.

No només això, l'art és una activitat acadèmica "oblidada". El currículum atorga més rellevància a altres matèries com les llengües i les matemàtiques, per exemple. Penso que l'art hauria d'estar integrat al currículum a un mateix nivell que la resta de matèries, ja que hem pogut observar que és la base per aprendre a llegir i escriure i no només la llengua catalana, sinó qualsevol mena de llenguatge, i molts altres coneixements i actituds.

Si els mestres rebem més formació artística, si aconseguim que es doni un cop d'ull al currículum per a incorporar l'art a l'educació i tots participem per intentar millorar, podrem aconseguir que l'art rebi l'atenció que necessita no només a les escoles, sinó a la societat.

Referències documentals

Sánchez Segura, M. (2012). *La influencia de la creatividad en la enseñanzaaprendizaje de las matemáticas en educación infantil*. REICE. Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, 10 (2), 68-85 (Extret de: <https://www.redalyc.org/comocitar.oa?id=55124596006>)

Vallejo Ruiz, M., Molina Saorín, J. (2011). *Análisis de las metodologías activas en el grado de maestro en educación infantil: la perspectiva del alumnado*. REIFOP, 14 (1), 207-217. (Extret de: <http://www.aufop.com>)

Vargas León, M. (2004). *El dibujo como primera escritura del niño*. Revista Electrónica Educare, (5), 91-103. (Extret de: <https://doi.org/10.15359/ree.2004-5.6>)

ANNEXOS

- Enquesta:

L'art i el procés de la lectoescriptura a les escoles.

Hola! Sóc una estudiant del Grau de Mestra d'Educació infantil de la Universitat de Girona. El meu TFG tracta sobre una de les metodologies per aprendre la lectoescriptura i el paper que hi té l'art en aquesta, i en l'educació en general. M'ajudariau molt si poguéssiu respondre aquesta enquesta per analitzar quin és el coneixement d'una de les metodologies per treballar la lectoescriptura i alhora, quina importància té l'art a les escoles.

Veureu que està dividida per un apartat de dades i un total de 3 blocs. A cada bloc s'indica quins/es participants poden respondre les preguntes que apareixen dintre del bloc.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!

Dades

Aquest apartat el poden respondre tots els/les participants

1. Quina relació tens actualment amb l'àmbit d'educació?

- Sóc mestre/a d'Educació Infantil.
- Sóc mestre/a d'Educació Primària.
- Sóc estudiant de Mestre/a d'Educació Infantil, Educació Primària o Doble Titulació.
- Otra...

2. Quant temps fa que exerceixes com a docent?

- Encara no he exercit com a docent.
- D'1 a 5 anys.
- De 6 a 10 anys.
- D'11 a 15 anys.
- Més de 15.

BLOC 1

Aquest bloc el poden respondre tots els/les participants

1. Quines metodologies has utilitzat al llarg de la teva carrera professional (o universitària) per treballar la lectoescriptura amb els infants?

Texto de respuesta larga

---

2. Perquè creus que funcionen?

Texto de respuesta larga

---

3. En quin aspecte podrien millorar?

Texto de respuesta larga

BLOC 2

Aquest apartat el poden respondre tots els/les participants.

1. Coneixes la metodologia de la màgia de llegir i escriure?

Sí

No

2. Has utilitzat aquesta metodologia?

Sí

No

Si no la coneixes...

Aquest apartat del Bloc 2 el poden respondre els/les participants que no coneixen la metodologia de la màgia de llegir i escriure.

3. En què creus que consisteix?

Texto de respuesta larga

---

4. Has sentit parlar d'ella o has anat alguna de les trobades pedagògiques que fan?

Sí.

No

5. Tens alguna idea de com es treballa?

Texto de respuesta corta

Si la coneixes o l'has utilitzat...

Aquest apartat del Bloc 2 el poden respondre els/les participants que coneixen o han utilitzat la metodologia de la màgia de llegir i escriure.

6. Des de quan treballes amb aquest mètode?

- Menys d'1 any.
- D'1 a 5 anys.
- Més de 5 anys.

7. Quines diferències has observat amb relació als altres mètodes?

Texto de respuesta larga

---

8. Creus que els infants aprenen més coses/més ràpid amb aquesta metodologia? Perquè sí o perquè no?

Texto de respuesta larga

---

9. Creus que l'art té un paper important dins d'aquesta metodologia?

- Sí
- No

BLOC 3

Aquest bloc el poden respondre tots els/les participants

1. En aquesta i altres metodologies de lectoescriptura que coneguis, quin paper tenen les arts?

Texto de respuesta larga

---

2. Per la teva experiència, com i per a què són importants les arts per l'aprenentatge i el desenvolupament de totes les capacitats?

Texto de respuesta larga

---

3. Consideres que l'art hauria de tenir més importància en les activitats educatives dels infants?

Sí

No